

POWIATOWY ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 1 W KOŚCIERZYNIE UL. SIKORSKIEGO 1

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH DO POTRZEB PSYCHOFIZYCZNYCH I EDUKACYJNYCH

UCZNIÓW:

- ze specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu
- z inteligencją niższą niż przeciętna

Zgodnie z Rozporządzeniem MEN z dnia 30 kwietnia 2007 r i r.MEN i z dnia 20 sierpnia 2010 w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów (...)nauczyciel jest zobowiązany, na podstawie opinii poradni publicznej poradni Psychologiczno- Pedagogicznej , w tym publicznej poradni specjalistycznej, lub na podstawie opinii niepublicznej poradni Psychologiczno- Pedagogicznej , w tym niepublicznej poradni specjalistycznej, jak również na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego albo nauczania indywidualnego dostosować wymagania edukacyjne, do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, **uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom**”.

” Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o specyficznych trudnościach w uczeniu się, należy przez to rozumieć trudności w uczeniu się odnoszące się do uczniów w normie intelektualnej, o właściwej sprawności motorycznej i prawidłowo funkcjonujących systemach sensorycznych, którzy mają trudności w przyswajaniu treści dydaktycznych, wynikające ze specyfiki ich funkcjonowania poznawczo-percepcyjnego

Zaburzenia rozwojowe to klasa zaburzeń dziecięcych, charakteryzujących się poważnym zniekształceniem funkcjonowania społecznego, poznawczego, ruchowego i językowego. Obejmuje przypadki głębszego stopnia odchyień od norm rozwojowych (M. Bogdanowicz). Do zaburzeń rozwojowych należą: niesłyszenie, niedosłyszenie, niewidzenie, niedowidzenie, niepełnosprawność ruchowa, upośledzenie umysłowe, autyzm, niepełnosprawności sprzężone, choroby przewlekłe, zaburzenia psychiczne, niedostosowanie społeczne, zaburzenia zachowania. Uczniowie z w/w zaburzeniami wymagają stosowania specjalnej organizacji nauki - treści, metod i warunków pracy, dlatego otrzymują z poradni **orzeczenia do kształcenia specjalnego**. W przypadku ucznia posiadającego orzeczenie dostosowanie wymagań może nastąpić na podstawie tego orzeczenia.

Odchylenia rozwojowe są to indywidualne opóźnienia rozwoju w stosunku do ustalonych norm, nie będące jednak zaburzeniami z uwagi na niewielkie nasilenie objawów, ograniczony zakres i czas trwania (M. Bogdanowicz). Do odchyień rozwojowych należy m.in. inteligencja niższa niż przeciętna.

Specyficzne trudności w uczeniu się to z kolei specyficzne rozwojowe zaburzenia umiejętności szkolnych i zaburzenia w uczeniu się, które nie są spowodowane niskimi możliwościami intelektualnymi, słabym poziomem dydaktycznym szkoły lub czynnikami kulturowymi.

Uczniowie z tych trzech grup należą do uczniów o **specjalnych potrzebach edukacyjnych**. Do tej grupy można byłoby również zaliczyć uczniów zdolnych.

Uczniowie z odchyleniami rozwojowymi i specyficznymi trudnościami w uczeniu się otrzymują z poradni **opinie w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych**.

Podstawowym celem dostosowania wymagań jest wyrównanie szans edukacyjnych uczniów oraz zapobieganie wtórnym zaburzeniom sfery emocjonalno- motywacyjnej. Dostosowanie polega na **modyfikacji procesu edukacyjnego**, umożliwiającej uczniom sprostanie wymaganiom.

Obszary dostosowania obejmują:

- a) **warunki procesu edukacyjnego** tj zasady, metody, formy, środki dydaktyczne
- b) **-zewnętrzną organizację nauczania** (np. posadzenie ucznia słabosłyszącego w pierwszej ławce)
- c) **warunki sprawdzania poziomu wiedzy i umiejętności** (metody i formy sprawdzania kryteria oceniania)

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA SPECYFICZNYCH TRUDNOŚCI W CZYTANIU I PISANIU

Dysleksja to zaburzenie objawiające się trudnościami w nauce czytania i pisania u dzieci, które nie powinny mieć z taką nauką problemów - są normalnie rozwinięte intelektualnie, nie mają żadnych poważnych wad wzroku i słuchu ani schorzeń neurologicznych, są otoczone w szkole prawidłową opieką dydaktyczną i nie są zaniedbane środowiskowo. **Dysleksja** występuje w różnym nasileniu u kilku-kilkunastu procent populacji.

Dysleksja to nie choroba, którą można wyleczyć. Dyslektykiem jest się na całe życie. Dlatego ważne jest wyćwiczenie różnych strategii postępowania, dzięki którym **dysleksja** nie będzie przeszkadzać w życiu codziennym. Powinna w tym pomóc terapia pedagogiczna (zajęcia kompensacyjno-korekcyjne). Im wcześniej terapia się zacznie, tym lepiej dla dziecka.

Przyczyny dysleksji nie zostały do tej pory dokładnie poznane, choć wykryto i opisano liczne cechy różniące dyslektyków od nie-dyslektyków, takie jak inny rozkład aktywności części mózgu w czasie wykonywania prostych zadań językowych. Są to o tyle istotne informacje, że jednoznacznie potwierdzają, że **dysleksja** to zjawisko o podłożu biologicznym.

Dzieci ryzyka dysleksji powinny zostać wykryte przez nauczycieli w szkole lub przedszkolu. Nauczyciele powinni umieć porównać możliwości dziecka z jego osiągnięciami i osiągnięciami jego rówieśników. Dziecko ryzyka dysleksji powinno zostać poddane diagnozie a następnie terapii.

Dysleksja to termin stosowany zwykle w stosunku do osób dorosłych, a przynajmniej nastolatków. W przypadku dzieci poniżej dziesiątego roku życia mówimy raczej o **dysleksji rozwojowej**. Dysleksja rozwojowa może - choć nie musi - przekształcić się w dysleksję.

Termin dysleksja rozwojowa obejmuje kilka rodzajów zaburzeń:

- **Dysleksja** - rozumiana jako trudności w czytaniu, przejawiające się zaburzeniami tempa i techniki czytania, jak i stopnia rozumienia treści. Używanie terminu "dysleksja" do określenia kłopotów z czytaniem zwiększa bałagan w terminologii, jednak tak się niezbyt szczęśliwie przyjęło.
- **Dysortografia** - czyli trudności z opanowaniem poprawnej pisowni. Żeby można było stwierdzić dysortografię trzeba sprawdzić, czy dziecko popełnia błędy ortograficzne mimo dobrej znajomości zasad pisowni. U dzieci popełniających błędy ortograficzne i nie znających zasad pisowni trudno mówić o dysortografii.
- **Dysgrafia** - czyli niski poziom graficzny pisma (potocznie mówimy, że dziecko brzydko pisze). Litery pisane przez dziecko są koślawe, różnej wielkości i często lądują na niewłaściwej wysokości. Praktycznie wszystkie dzieci zaczynające pisać popełniają tego typu błędy, więc występowanie ich w pierwszym zeszycie nie stanowi podstawy do obaw. Problem pojawia się, gdy błędy utrzymują się mimo upływu czasu.
- **Dyskalkulia** - czyli problemy w matematyce. Dzieci z dyskalkulią mają zwykle kłopoty z pojęciem liczby, porównywaniem liczebności zbiorów, ocenianiem co jest większe a co mniejsze i tak dalej.

Podstawą rozpoznania jest występowanie wybiórczych niepowodzeń w nauce czytania i (lub) w opanowaniu poprawnej pisowni i (lub) odpowiedniego poziomu graficznego pisma. **Specyficzne trudności** rozpoznaje się tylko w wypadku stwierdzenia **prawidłowego rozwoju umysłowego**; nie diagnozuje się, gdy trudności są np. wynikiem złego funkcjonowania narządów zmysłu, schorzeń neurologicznych czy spowodowane zaniedbaniami środowiskowym lub dydaktycznym.

Specyficzne trudności w uczeniu się są **konsekwencją zaburzeń rozwoju funkcji poznawczych**, biorących udział w procesie czytania i pisania. Chodzi tu szczególnie o **zaburzenia funkcji słuchowo – językowych** (fonologiczny aspekt języka), a więc uwagi, pamięci i percepcji słuchowej (odbioru wrażeń i spostrzegania) dźwięków mowy.

Dysleksja może też być uwarunkowana zaburzeniami rozwoju **funkcji wzrokowo -ruchowych (uwagi, spostrzegania, pamięci wzrokowej, wyobraźni przestrzennej, motoryki dużej, małej, integracji percepcyjno – motorycznej oraz lateralizacji)**.

Objawy nieharmonijnego rozwoju można obserwować na poszczególnych etapach rozwojowych od wieku niemowlęcego. W kl. I – III występują wyraźnie pod postacią trudności w czytaniu i pisaniu, jak również uwidaczniają się w innych sferach funkcjonowania dziecka np. trudności z zapamiętywaniem nazw, tabliczki mnożenia, odróżnianiem prawej i lewej strony ciała itp.

Uczeń powinien być w miarę szybko zdiagnozowany i objęty pomocą specjalistyczną. Należy też odpowiednio dostosować warunki procesu edukacyjnego oraz metody i formy sprawdzania wiedzy i umiejętności.

U uczniów starszych następuje rozszerzanie się zakresu trudności na więcej przedmiotów nauczania, uwidacznia się wyraźna dynamika zmian, niektóre z zaburzeń ustępują, inne pozostają, pojawiają się też nowe obszary trudności np. w językach obcych, chemii, geografii, historii. Zależnie od patomechanizmu trudności uczeń ma inną konstelację objawów, która jest uwarunkowana zaburzeniami określonych funkcji.

Do cech charakterystycznych osób dyslektycznych należy:

- trwałość i uporczywość niektórych objawów, zmienność innych
- brak automatyzmów czynności (np. czytania, poprawnego pisania)

- mała podatność na oddziaływania (terapię)
- mechanizmy kompensacji.

W zależności od rodzaju dysfunkcji dziecka dostosowanie wymagań dotyczy:

- formy sprawdzania wiadomości,
- formy oraz treści równocześnie.

Uczniowi z dysortografią –

dostosowanie wymagań dotyczy głównie **formy** sprawdzania i oceniania wiadomości z zakresu pisowni pod względem ortograficznym, fonetycznym, interpunkcyjnym. Zamiast klasycznych dyktand można stosować sprawdziany polegające na: uzasadnianiu pisowni wyrazów odwołując się do znajomości zasad ortograficznych, ocenianiu odrębnie merytorycznej strony pracy i odrębnie poprawności pisowni, nie wpisując tej drugiej oceny do dziennika. Postępy w zakresie ortografii należy sprawdzać za pomocą dyktand z komentarzem, okienkiem ortograficznym. Zakres sprawdzianu powinien obejmować jeden rodzaj trudności ortograficznej- umożliwi to skoncentrowanie się na zagadnieniu, tym samym zmniejszając ilość błędów i dając dziecku poczucie sukcesu.

W żadnym przypadku dysortografia nie uprawnia do zwolnienia dziecka z nauki ortografii i gramatyki.

Uczniowi z dyskalkulią -

oceniamy przede wszystkim tok rozumowania, a nie techniczną stronę liczenia, bowiem dziecko z tego rodzaju zaburzeniami ma skłonność do przestawiania kolejności cyfr w liczbie i przez to zapis jest błędny. Zły wynik końcowy wcale nie świadczy o tym, że dziecko nie rozumie zagadnienia. Tak więc dostosowanie wymagań będzie dotyczyło **formy** sprawdzenia wiadomości przez koncentrację na prześledzeniu toku rozumowania w danym zadaniu i jeśli jest on poprawny- wystawiamy uczniowi ocenę pozytywną. W przedmiotach ścisłych należy umożliwić uczniowi ustne skomentowanie wykonywanych działań. W przypadku prac pisemnych nauczyciel powinien zwrócić uwagę na graficzne rozplanowanie sprawdzianu- pod treścią zadania powinno być wolne miejsce na rozwiązanie. Pozwoli to uniknąć niepotrzebnych pomyłek jak np. gubienie, mylenie znaków, cyfr, symboli. Materiał programowy wymagający znajomości wielu wzorów, symboli, przekształceń można podzielić na mniejsze partie.

Uczniowi z dysleksją -

dostosowanie wymagań (umiejętność czytania, rozumienie przeczytanych treści) w zakresie **formy** może nastąpić w klasach, gdzie programowo jest sprawdzane opanowanie tych umiejętności (tj. klasy młodsze). Widząc trudności dziecka nauczyciel może: odpytać go z **czytania** na osobności; nie ponaglać, nie krytykować, nie zawstydząć, nie mobilizować stwierdzeniami „jak się postarasz, to będzie lepiej”; nie zadawać do domu obszernych czytanek do opanowania.

Pisemne sprawdziany mogą ograniczać się do sprawdzanych wiadomości, wskazane jest zatem stosowanie testów wyboru, zdań niedokończonych, tekstów z lukami- pozwoli to dziecku skupić się na kontrolowanej tematyce, a nie na poprawności pisania. Wskazane jest preferowanie odpowiedzi ustnych, Sprawdzanie wiadomości powinno odbywać się dość często i dotyczyć krótszych części materiału. Pytania kierowane do ucznia powinny być precyzyjne, konkretne. Należy unikać pytań typu: „Co wiesz o...”.

W klasach starszych problem jest bardziej złożony, gdyż opanowanie wiedzy opiera się na założeniu, że uczeń potrafi już sprawnie czytać i ta umiejętność rzeczywiście jest niezbędna. Uczeń ma zatem niewielkie pole manewru. W zasadzie jedyne, co może zrobić, to więcej czasu poświęcać na naukę, korzystać z opracowań lektur, lektur nagranych na dyskiecie lub taśmach magnetofonowych. Nauczyciele nie mają wyboru, dysleksja nie daje podstaw do obniżenia wymagań jakościowych- „cierpią” bowiem na nią uczniowie z co najmniej przeciętną sprawnością intelektualną.

Uczniowi z dysgrafią-

dostosowanie wymagań będzie dotyczyło **formy** sprawdzania wiedzy, a nie treści. Wymagania merytoryczne, co do oceny pracy pisemnej powinny więc być ogólne, takie same jak dla innych uczniów, natomiast sprawdzenie pracy będzie się różniło. Na przykład, jeśli nauczyciel nie potrafi odczytać pracy ucznia może go poprosić, aby uczynił to sam lub przepytać ustnie z tego samego zakresu materiału. Może skłaniać ucznia do pisania drukowanymi literami lub na komputerze.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA UCZNIÓW Z INTELIGENCJĄ NIŻSZĄ NIŻ PRZECIĘTNA.

Istnieje pewna grupa uczniów, u której niskie wyniki w nauce są spowodowane występującymi u nich **niewielkimi odchyleniami od prawidłowego rozwoju intelektualnego**. Poziom ich sprawności intelektualnej określa się jako niższy niż przeciętny. Należy wyraźnie podkreślić, że uczniów tych nie zalicza się do populacji osób upośledzonych umysłowo, tylko do populacji osób o przeciętnej inteligencji. Uczęszczają oni do szkoły powszechnej i są nauczani według programu tejże szkoły ale najczęściej mają problemy z nauką .

Obniżenie poziomu inteligencji może być spowodowane współdziałaniem niekorzystnych czynników biologicznych i społecznych. Znaczny odsetek tych uczniów stanowią dzieci, których układ nerwowy w okresie płodowym i okołoporodowym narażony był na działanie licznych czynników patogennych, mogących spowodować mikrouszkodzenia ich mózgu. U wielu występowały różne schorzenia infekcyjne o ciężkim przebiegu, jeszcze inni wychowywali się w niezadowalających warunkach opiekuńczo-wychowawczych.

Populacja uczniów z inteligencją niższą niż przeciętna jest zróżnicowana zarówno pod względem właściwości psychicznych, jak i tła opóźnień rozwoju oraz możliwości ich wyrównywania.

1.Podstawową grupę tych dzieci stanowią uczniowie o względnie trwale obniżonym poziomie rozwoju we wszystkich sferach. Dzieci te uzyskują słabe wyniki w nauce, pomimo dużego własnego nakładu pracy a niekiedy nawet, mimo intensywnej stymulacji rozwoju. Największe trudności mają w rozumowaniu i logicznym myśleniu we wszystkich jego formach i przejawach. Nieudolnie interpretują dane spostrzeżeniowe, mają trudności z analizą i syntezą informacji, a także z samodzielnym formułowaniem uogólnień słownych. Poziom ich rozwoju słowno- pojęciowego odpowiada wcześniejszej fazie rozwojowej, posiadają ubogi słownik oraz budują zdania o nieprawidłowej strukturze gramatycznej.

Dzieci te mają trudność z kojarzeniem określonych dźwięków (głosek) z odpowiadającymi im symbolami (literami), ponieważ z opóźnieniem pojmują znaczenie symbolu. Nie mają też na tyle utrwalonego pojęcia liczby, aby móc szybko przejść do bardziej złożonych operacji myślowych na liczbach. Obniżony jest u nich także poziom rozwoju motorycznego, szczególnie w zakresie sprawności manualnej i koordynacji wzrokowo-ruchowej. W związku z czym ich rysunki i prace manualne odpowiadają wcześniejszej fazie rozwoju.

W zachowaniu często przejawiają pewną niedojrzałość sfery emocjonalno-motywacyjnej, dlatego lepiej czują się wśród młodszych kolegów.

2.Wśród uczniów z inteligencją niższą niż przeciętna, są też tacy, którzy mają największe trudności w sferze zadań słowno-pojęciowych, a stosunkowo dobrze radzą sobie z zadaniami pamięciowymi i percepcyjnymi.

3.Inni uczniowie mają trudności już na poziomie postrzegania i zapamiętywania.

4.Odrębną grupę dzieci o obniżonej inteligencji stanowią uczniowie zaniedbani pedagogicznie, u których jest brak bądź niedostatek stymulacji środowiskowej.

Dzieci z tej grupy mają lepsze tempo uczenia się, lepszą wyuczalność i mogą w wyniku dostatecznie wczesnej stymulacji rozwoju intelektualnego wyrównać braki i funkcjonować jak dzieci o prawidłowym rozwoju intelektualnym.

Różne jest też tempo pracy tych dzieci . Niektóre są bardzo spowolnione zarówno pod względem motorycznym, jak i przebiegu procesów poznawczych i czynności uczenia się, inne są w normie motorycznej a spowolniałe w zakresie przebiegu procesów umysłowych. Jeszcze inne nie przejawiają znaczących odchyłeń w zakresie tempa pracy.

Uczniom ze sprawnością intelektualną niższą od przeciętnej-

konieczne jest dostosowanie zarówno w zakresie **formy** jak i **treści** wymagań. Pamiętać jednak należy, że obniżenie kryteriów jakościowych nie może zejść poniżej podstawy programowej. Uczniowie z inteligencją ogólną niższą niż przeciętna nie zawsze mają zaburzone te same funkcje. Generalnie jednak najczęściej występującymi są: zaburzenia myślenia słowno-pojęciowego, wolne tempo pracy i uczenia się, trudności z koncentracją uwagi. Ze względu na powyższe cechy konieczne jest zastosowanie metod ułatwiających tym dzieciom opanowanie materiału.

Wymagania co do formy mogą obejmować:

- przerabianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności,
- pozostawianie więcej czasu na jego utrwalenie
- podawanie poleceń w prostszej formie, unikanie trudnych czy abstrakcyjnych pojęć,
- częste odwoływanie się do konkretnego przykładu,
- unikanie pytań problemowych, przekrojowych,
- wolniejsze tempo pracy,
- w miarę możliwości odrębne instruowanie dzieci,
- zadawanie do domu tyle, ile dziecko jest w stanie samodzielnie wykonać.

Jeśli dostosujemy wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb ucznia pod względem formy (tam, gdzie to wystarcza) lub formy i treści (tam, gdzie to konieczne) to oceniać należy go według kryteriów obowiązujących, uwzględniając przy tym także jego własny wkład pracy. Uzyskanie takiej opinii z PPP nie zwalnia dziecka z posiadania jak najszerszego zakresu wiedzy i umiejętności, powinno raczej zachęcać do analizowania zdobytych już wiadomości, a także do systematyczności w utrwalaniu wiedzy.

Nabywanie kompetencji w zakresie:

1. UCZENIE SIĘ

Rozwiązywanie problemów poznawczych i realizacyjnych.

Organizowanie procesu uczenia się i przyjmowania odpowiedzialności za własne wykształcenie.

Wykorzystywanie doświadczeń i łączenie różnych elementów wiedzy szkolnej i społecznej.

2. MYŚLENIE

Dostrzeganie związków przeszłości z teraźniejszością, związków przyczynowo-skutkowych i zależności funkcjonalnych. Radzenie sobie z niepewnością i złożonością zjawisk; ich całościowe i kontekstowe postrzeganie.

3. POSZUKIWANIE

Dostrzeganie, porządkowanie i wykorzystywanie informacji z różnych źródeł, w tym rozważne i umiejętne korzystanie z mediów.

4. DOSKONALENIE SIĘ

Ocena postaw i postępowania własnego oraz innych, zgodnie z przyjętymi normami i systemem wartości uniwersalnych.

Przyjmowanie odpowiedzialności za siebie i innych.

Elastyczne reagowanie w obliczu zmiany, poszukiwanie nowych rozwiązań, stawianie czoła przeciwnościom.

Dbanie o zdrowie własne i drugiego człowieka.

5. KOMUNIKOWANIE SIĘ

Skuteczne komunikowanie się.

Prezentacja własnego punktu widzenia, argumentowanie i obrona własnego zdania.

Gotowość wysłuchania i brania pod uwagę poglądów innych ludzi.

Korzystanie z nowych technologii komunikacyjnych.

6. WSPÓŁPRACA

Praca w grupie; negocjowanie i osiągnięcie porozumienia; podejmowanie decyzji grupowych; stosowanie procedur demokratycznych.

Nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktów.

7. DZIAŁANIE

Organizowanie pracy własnej i innych; opanowanie technik i narzędzi pracy.

Projektowanie działań i przyjmowanie odpowiedzialności za ich przebieg oraz wyniki.

Racjonalne gospodarowanie czasem.

ZAKRES DOSTOSOWANIA KOMPETENCJI

Uczeń słaby

Zakres dostosowania	Zasady	Metody	Formy	Środki dydaktyczne
<p>1,2- stosowanie jasno sformułowanych poleceń i instrukcji, częste sprawdzanie stopnia ich zrozumienia,</p> <p>-dzielenie materiału na małe partie i systematyczne sprawdzanie czynionych postępów,</p> <p>-stosowanie pytań naprowadzających</p>	<p>-indywidualizacji,</p> <p>-stopniowania trudności,</p> <p>-afirmacji,</p> <p>-systematyczności i ciągłości,</p> <p>-pozytywnych wzmocnień,</p> <p>-pomocy koleżeńskiej.</p>	<p>-polisensoryczna,</p> <p>-poglądowa,</p> <p>-praktycznego działania,</p> <p>-aktywizująca.</p>	<p>-indywidualna jednorodna,</p> <p>-grupowa.</p>	<p>- audiowizualne,</p> <p>- plansze</p> <p>- dydaktyczne,</p> <p>- karty pracy (fiszki),</p> <p>- gry dydaktyczne.</p>

Uczeń zdolny

Zakres dostosowania	Zasady	Metody	Formy	Środki dydaktyczne
	<p>-indywidualizacji,</p> <p>stopniowania trudności,</p> <p>-systematyczności,</p> <p>-udzielania pomocy koleżeńskiej,</p> <p>-powierzenie odpowiedzialnych ról.</p>	<p>-aktywizujące,</p> <p>-problemowe,</p> <p>-praktycznego działania</p>	<p>-indywidualna (asystent, lider),</p> <p>-grupowa.</p>	<p>- zadania o zwiększonym stopniu trudności (karty pracy),</p> <p>-teksty źródłowe-analiza,</p> <p>-uczestnictwo w konkursach, olimpiadach przedmiotowych lub artystycznych,</p> <p>-wykorzystanie albumów, encyklopedii, programów multimedialnych,</p> <p>-przynależność do kół zainteresowań.</p>

Uczeń słabosłyszący

Zakres dostosowania	Zasady	Metody	Formy	Środki dydaktyczne
1,2- trudności w zakresie myślenia, rozumienia związków przyczynowo-skutkowych, 3- podawanie prostych informacji i informacji w formie pisemnej, wzbogacanie ich ilustracją lub symbolem wyuczonym, 4- wydłużenie czasu na podjęcie decyzji, udzielenie odpowiedzi, wykonanie zadania, 5- wypracowanie płaszczyzny porozumienia pozawerbalnego dostosowanego do potrzeb i możliwości ucznia, 6 - pomoc przy organizowaniu własnego warsztatu pracy poprzez wskazywanie właściwych metod.	-indywidualizacji, -stopniowania trudności, -systematyczności, -pozytywnych wzmocnień, -doboru odpowiedniego miejsca w klasie (2 ławka przy oknie).	-wizualizacji, -poglądowe, -praktycznego działania, -aktywizujące, polisensoryczne, -wiązania teorii z praktyką.	-indywidualna, -zespołowa.	-brazki, ilustracje, etykiety, karty pracy, środki audiowizualne, komputer.

Uczeń słabowidzący

Zakres dostosowania	Zasady	Metody	Formy	Środki dydaktyczne
1,2- przekazywanie treści w formie ustnej, w zależności od potrzeb przekazywanie informacji w formie pisemnej (powiększona czcionka), -podawanie jasno sprecyzowanych instrukcji i pleceń, -wprowadzanie wielozmysłowego poznawania rzeczywistości, 3- wykorzystywanie programów edukacyjnych dostosowanych do możliwości i umiejętności ucznia, 4- pomoc przy organizowaniu własnego warsztatu pracy poprzez wskazywanie właściwych metod.	- indywidualizacji warunków nauki i pracy (odpowiednie miejsce w klasie, dobór oświetlenia, - stopniowania trudności, -systematyczności, -pomocy koleżeńskiej.	-polisensoryczne, -samodzielnego dochodzenia do wiedzy, -podające (opis, instrukcja, opowiadanie), -waloryzacyjna, -ekspresja techniczna (glina	-indywidualna, -grupowa	- teksty z powiększonym drukiem, praca z komputerem, kasety magnetofonowe płyty CD, odpowiednie oprzyrządowanie

Uczeń niepełnosprawny ruchowo

Zakres dostosowania	Zasady	Metody	Formy	Środki dydaktyczne
<p>1,2- przygotowywanie zmodyfikowanych kart pracy uwzględniających rodzaj niepełnosprawności, -dzielenie materiału na mniejsze partie, -dokonywanie modyfikacji ćwiczeń i zadań, -podawanie jasno sprecyzowanych instrukcji przy jednoczesnym sprawdzaniu stopnia ich zrozumienia, -dzielenie materiału na mniejsze partie (w przypadku testów sprawdzających), -prezentowanie materiału na konkretnych przykładach, zanim zostanie podane bardziej ogólne twierdzenie, 3- korzystanie z programów edukacyjnych dostosowanych do możliwości i umiejętności ucznia, 4- wydłużenie czasu na udzielanie odpowiedzi ustnej pisemnej, wykonanie zadań, podjęcie decyzji, 5- skupianie uwagi ucznia na tym, co w danej chwili uważamy za najważniejsze- zaznaczanie fragmentu, podkreślanie kolorem, akcentowanie przy pomocy słów (uwaga, ważne), 6 - pomoc przy organizowaniu własnego warsztatu pracy.</p>	<p>-indywidualizacji, -stopniowania trudności, -systematyczności, -pomocy koleżeńskiej, -afirmacji, -pozytywnych wzmocnień.</p>	<p>-polisensoryczna, -poglądowa, -praktycznego działania, -wiązania teorii z praktyką.</p>	<p>indywidualna, -grupowa, zindywidualizowana z pomocą nauczyciela.</p>	<p>- środki audiowizualne, - plansze dydaktyczne, - karty pracy (fiszki), - gry dydaktyczne, - sprzęt komputerowy, - stoliki z ruchomym blatem, - krzeselka specjalistyczne, - balkoniki, nasadki na przybory do pisania.</p>

Uczeń dyslektyczny

Zakres dostosowania	Zasady	Metody	Formy	Środki dydaktyczne
<p>1,2- ocenianie na podstawie wypowiedzi ustnych, wydłużanie czasu na prace pisemne i odpowiedzi ustne, - zastępowanie dyktand tekstami z lukami, -jakościowe ocenianie dyktand- ocena opisowa, -nie ocenianie poziomu graficznego prac pisemnych, -unikanie odpytywania głośnego czytania na forum klasy 3-zwracanie uwagi na poziom czytania cichego ze zrozumieniem), -dzielenie realizowanego materiału na mniejsze partie, -docenianie włożonego w pracę wysiłku, a nie tylko uzyskanego efektu, -przedstawienie na początku lekcji planu, kolejności poszczególnych etapów, w przypadku zmiany poinformowanie o tym, 4- stałe zachęcanie do systematyczności, mobilizowanie do pracy i podejmowania wysiłku umysłowego, -wspieranie w procesie nauki, chwalenie za osiągnięcia w celu poniesienia samooceny, -usprawnianie ruchowe (wykorzystywanie np. elementów metody Dennisona), -w wypowiedziach pisemnych uwzględniać zawartość treściową, a nie tylko zasób słownictwa,</p>	<p>-systematyczności i ciągłości oddziaływań, -stopniowania trudności, -indywidualizacji, -pozytywnych wzmocnień.</p>	<p>dostosowane do typu dysleksji, metody aktywne, -przekład intersemiotyczny (symbole graficzne służące zapisywaniu różnych informacji), -praktycznego działania, -polisensoryczna.</p>	<p>-indywidualna, -praca w grupach</p>	<p>- gry dydaktyczne, - dyktanda z lukami, - ćwiczenia oparte na łączeniu różnych elementów, - eliminowanie z tekstów źródłowych elementów graficznych zaburzających odczytywanie treści.</p>

<p>5,6- ułatwić kontakty z rówieśnikami, uczyć współpracy i współdziałania w ramach stopniowo przydzielanego zakresu odpowiedzialności,</p> <ul style="list-style-type: none">-wyciszanie reakcji agresywnych, będących mechanizmem obronnym ucznia , skupianie zainteresowania na zadaniach do wykonania, <p>7- ujednoczenie wymagań i oddziaływań stosowanych w szkole i w domu, stała kontrola realizacji zadań,</p> <ul style="list-style-type: none">-skupianie uwagi ucznia na tym, co w danym momencie najważniejsze (zaznaczanie informacji kolorem, używanie sygnałów- ważne, uwaga),-stosowanie odpowiedniego systemu komunikacji: lepszej koncentracji uwagi, lub polecenia rozpoczęcia czynności,-dbanie o poprawę analizy wzrokowej i słuchowej poprzez stymulację polisensoryczną, wielokrotne - powtarzanie ćwiczeń, modyfikowanie poszczególnych zadań i ćwiczeń,-wprowadzanie technik ułatwiających zapamiętywanie.				
---	--	--	--	--

Uczeń z zespołem ADHD

Zakres dostosowania	Zasady	Metody	Formy	Środki dydaktyczne
<p>1,2- wyznaczanie uczniom konkretnego celu i dzielenie zadań na mniejsze możliwe do zrealizowania etapy, -pomaganie uczniowi w skupieniu się na wykonywaniu jednej czynności, -wydawanie jasno sprecyzowanych poleceń (na raz tylko jedno polecenie), -skracanie zadań poprzez dzielenie ich na mniejsze zadania cząstkowe, -zadawanie małych partii materiału, -sprawdzanie stopnia zrozumienia wprowadzonego materiału, -zmniejszanie materiału przepisywanego z tablicy do zeszytu, -dokonywanie modyfikacji ćwiczeń i zadań -skracanie zadań i prac domowych na mniejsze zadania cząstkowe, -dzielenie dłuższych sprawdzianów na części, wydłużanie czasu odpowiedzi, przypominanie o sprawdzaniu, -chwalenie ucznia przynajmniej raz dziennie, 3-programy edukacyjne dostosowane do możliwości i umiejętności ucznia, -zachęcanie do zadawania pytań, 4-pobudzanie zainteresowań ucznia, angażowanie w bardzo konkretne działania, 5- akceptowanie samego ucznia bez względu na jego nieprawidłowe zachowania, -przypominanie o istniejących regułach, wyciąganie konsekwencji po kilku przypomnieniach, 6- opracowanie zrozumiałego dla</p>	<p>-kontrakt z klasą i nauczycielem dotyczący przestrzegania ustalonych norm postępowania w czasie lekcji i przerw, -stopniowania trudności, -systematyczności nauczania, -powiązania teorii z praktyką, -stały kontakt z rodzicami „Zeszyt korespondencji”.</p>	<p>-ekspresyjna, -poglądowa, -aktywizująca procesy poznawcze, -słowne (dyskusja, pogadanka heurystyczna), -inne (trening autogenny, Dennisona), -angażowanie ucznia w odpowiedzialne, funkcje</p>	<p>-indywidualna, -z włączeniem do małej grupy.</p>	<p>- plan pracy dnia lub lekcji, - karty pracy z konkretnie i precyzyjnie sformułowanymi poleceniami także słownymi, codzienne ocenianie za osiągnięcia, wprowadzanie jak najmniej zmian w otoczeniu, eliminowanie rozpraszających odgłosów, przedmiotów, dekoracji</p>

<p>ucznia kontraktu, systemu nagród i konsekwencji, umieszczenie ich w formie graficznej w widocznym miejscu,</p> <ul style="list-style-type: none">-stałe przypominanie o panujących zasadach,-szukanie i przekazywanie uczniowi możliwych do zaakceptowania przez otoczenie sposobów rozładowania złości, agresji, <p>7- zapewnienie uczniowi miejsca w pierwszej ławce, blisko nauczyciela, w towarzystwie innego spokojnego ucznia,</p> <ul style="list-style-type: none">-rozpoczynanie zajęć od ćwiczeń odprężających,-ograniczenie ilości bodźców,-skupianie uwagi ucznia na tym, co najważniejsze (wyróżnianie kolorem najważniejszych informacji w tekście, stosowanie sygnału-ważne, uwaga!),-formułowanie informacji dotyczących pracy domowej w sposób jasny i przejrzysty.				
--	--	--	--	--